

УДК 81'276.12: 398.23(477)»1»
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-3-8>

Світлана ГАЛАУР,
orcid.org/0000-0002-9333-3052
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) svitlana.galaur@gmail.com

Софія ГАЛАУР,
orcid.org/0009-0009-2023-4772
студентка I курсу
Інституту безпеки і соціології Поморського університету в Слупську
(Слупськ, Республіка Польща) sofia.galaur@gmail.com

СМІХОВА КУЛЬТУРА УКРАЇНЦІВ ТА ЇЇ МОВНЕ ВТІЛЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ СТОЛІТЬ

Стаття є спробою проаналізувати сміхову культуру українців та її мовне втілення крізь призму століть. Наголошено, що сміхова культура українців зазнала глобальної еволюції – від арахайчного сміху тіла до новітнього сміху-захисту. Сміхова культура спочатку була репрезентована в народній творчості – казках, піснях, прислів'ях та приказках, потім стала літературною традицією. Увагу звернено на сміхову творчість Г. Сквороди, І. Котляревського, І. Франка та ін. Указано, що в часи радянського режиму сміх, що переважно жив в анекдотах, був здатний знищувати політичні системи та ідеології.

В особливий фокус уваги потрапив 2014 рік, коли розпочалася нова доба української сміхової культури, пов'язана з російсько-українською війною, спочатку – гібридною, потім з повномасштабним вторгненням. Проаналізовано дискурс військових експертів, що певною мірою виконує важливу для суспільства функцію: оприлюднюючи подію, він перетворює її з «речі-в-собі» на спадок суспільства, фіксує історію, утворює сучасну картину світу. Військовий експерт, полегшуючи сприйняття адресата та встановлюючи з ним контакт, використовує військову термінологію як у її об'єктивному, так і суб'єктивному аспектах, «інтимізує» її. Остання дія спричинила активізацію поля сміхової культури українців та особливе мовне втілення сміху у суб'єктивних військових та воєнно-політичних термінах, що різко контрастують на тлі серйозної, унормованої інформації, стають основою для комічного.

Стаття репрезентує, як сміхові засоби поступово переміщувалися з усного спілкування до літературних творів, потім на екрани телевізора, а потім стали панівними в інтернет-просторі. Зроблено висновок, що сміхова культура українського народу має давні традиції та з початку російського вторгнення в Україну демонструє інновації. Доведено, що в процесі ствердження української нації комічне еволюціонує від гумору до викривальної сатири, дошкульної іронії й нарешті вибухає сміхом-захистом.

Перспективним дослідженням стане сучасна військова термінологія в її об'єктивному та суб'єктивному осмисленні та конкретний вияв військової лексики в мовленні медіаекспертів.

Ключові слова: військовий дискурс, дискурс військового експерта, українська сміхова культура, комічне, військова лексика, воєнно-політична лексика.

Svitlana HALAUR,
orcid.org/0000-0002-9333-3052
PhD (Philology),
Associate Professor at the Department of General Linguistics and Foreign Languages
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) svitlana.galaur@gmail.com

Sofia GALAUR,
orcid.org/0009-0009-2023-4772
1st year student
Institute of Security and Sociology of Pomeranian University in Słupsk
(Słupsk, Poland) sofia.galaur@gmail.com

LAUGHING CULTURE OF UKRAINIANS AND ITS LANGUAGE IMPLEMENTATION THROUGH THE PRISM OF THE CENTURIES

The article is an attempt to analyze the laughing culture of Ukrainians and its linguistic implementation through the prism of centuries. It is emphasized that the laughing culture of Ukrainians has undergone a global evolution – from the archaic laughter of the body to the latest protective laughter. Laughing culture was represented for the first time in folk

art such as fairy tales, songs, proverbs, then it became a literary tradition. Attention is drawn to the humorous work of H. Skovoroda, I. Kotlyarevskiy, I. Franko, and others. It is indicated that during the Soviet regime, laughter, which mostly lived in jokes, was able to destroy political systems and ideologies.

The year 2014 became a special focus of attention, when a new era of Ukrainian comedy culture began, associated with the Russian-Ukrainian war, first a hybrid war, then a full-scale military invasion. The discourse of military experts is analyzed, which perform an important function for society: by publicizing an event, it transforms it from a «thing-in-itself» into a heritage of society, records history, and forms a modern picture of the world. A military expert, facilitating the perception of the addressee and establishing contact with him, uses military terminology in both its objective and subjective aspects, «intimates» it. The last action caused the activation of the field of laughing culture of Ukrainians and a special linguistic implementation of laughter in subjective military and military-political terms, which sharply contrast against the background of serious, normalized information, becoming the basis for the comical.

The article represents how the means of laughter gradually moved from oral communication to the literature, then to television screens, and then became dominant in the Internet space. It was concluded that the laughing culture of the Ukrainian people has long-standing traditions and has been showing innovation since the beginning of the Russian invasion of Ukraine. It is proved that in the process of the Ukrainian nation formation, the comical evolves from humor to revealing satire, sharp irony, and finally explodes with defensive laughter.

Modern military terminology in its objective and subjective interpretation and the specific expression of military vocabulary in the speech of media experts will be a prospective study.

Key words: *military discourse, discourse of a military expert, Ukrainian laughing culture, military vocabulary, military and political vocabulary.*

Постановка проблеми. 24 лютого росія розпочала масштабне вторгнення в Україну по всій довжині спільного кордону і з території білорусі. Українці мужньо чинять опір, використовуючи всі можливі засоби, найперше зброю і те, що може її замінити – слово і ... сміх. Культура сміху зазнала глобальної еволюції, вона посіла не останнє місце в становленні українського народу таким, який він є, а нині спостерігаємо незвичайне явище, коли в темні часи комічне використовують як захист, як оберіг, обсяг сміхових дискурсів розширюються, мовні засоби виявлення сміху впотужнюються й постають у новій іпостасі. Вивчення сміхових практик українців до і після 24 лютого 2022 року ще тільки-но розпочинається, і представлено дослідження, можливо, стане невеликим доважком до майбутніх серйозних праць про українців, їхню незламність та про їхній сміх як силу духу та могутню зброю, що потверджує **актуальність проблеми.**

Метою пропонованої статті є проаналізувати сміхову культуру українців протягом століть, зацентувати увагу на її вияві в часи російсько-української війни.

Аналіз досліджень. Сміхова культура українців повсякчас цікавила науковців. Увагу приділено як її традиціям (С. Бушак, К. Гордович, Ю. Грибкова, Л. Дудюк, Н. Кириленко, С. Кримський, Р. Кирчів, А. Корнєв, О. Косюк, О. Мальцева, С. Помирча, М. Попович, О. Трохименко, Ю. Сурай, Н. Черезова, М. Яценко та ін.), так і інноваціям (А. Бойко, О. Бріцина, О. Гарачковська, Н. Головецька, Г. Краснокутський, О. Мальцева, В. Малахов, Л. Панкова, О. Покальчук, В. Суковатая та ін.). Доведено, що український сміх наділений позитивною енергетикою та має не лише національне, але й всесвітньо-культурне значення.

Виклад основного матеріалу. Одним із суттєвих аспектів стилістичної системи української

мови є засоби комічного, у межах якого традиційно розглядають гумор, сатиру та іронію. Лінгвальний феномен комічного в мові здавна цікавив дослідників і продовжує перебувати в зоні актуальності, позаяк його риси еволюціонують, набувають нових характеристик. Водночас скажемо, що досліджувати сміхову культуру достатньо складно, бо «смішне і сміх одномоментні, неповторні, живі, від повторення “в’януть”, органічні у конкретній мовотворчій манері мовця» (Корольова, Соріч, 2021: 389). Сміхова культура виявляє особливий інтерес для учнів загальноосвітньої школи, тож наукові дослідження, пов’язані з окресленою тематикою, становитимуть, без сумніву, певні зацікавлення. З огляду на вивчення сміхових практик українців варто зацентувати увагу на деяких аспектах.

Сміхова культура є частиною загальнолюдської та загальнонаціональної культури і фіксує зміни соціокультурного простору. Сміх у загальнолюдській культурі пройшов довгий шлях із раннього «архаїчного, чи сміху тіла, сміху радості до пізнього – сміху розуму, пов’язаного з еволюцією людського розуму, що навчився бачити парадокси» (Пуліна, 2020: 10).

Комічне розглядаємо як набуту суспільну цінність. Люди здавна оцінювали інших на основі схожості за поведінкою на тварин (наприклад, мавпа кривляється, лисиця хитрує). Соціальне підґрунтя таких дій – осмислення людських характерів, стосунків людей – ставало основою комізму у фольклорі. Соціально-побутова казка, зокрема, оприявлює різні види комізму – гумор (добродушний сміх над окремими негативними рисами загалом позитивних персонажів та явищ, наприклад, «Як чоловік кішку вчив працювати») та сатиру (гостре, різке, осудливе висміювання негативного, наприклад, «Про попа, наймита і пса

Муцика»). Сміхова культура активно репрезентована в жартівливих народно-побутових піснях («Ой під вишнею», «Грицю, Грицю, до роботи» та ін.), а також у прислів'ях та приказках, активованих у побуті й художній літературі, як-от: *Хоч між дровами, аби з чорними бровами* (І. Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»); Кшиштоф. Ти (Мартин) філістер, от що я тобі скажу. *Зовсім так, як той хробак, що заліз у хрін, а про моркву й не чував* (І. Франко «Майстер Чирняк»).

Уперше в літературній традиції світ сміхової культури можна спостерігати у відомій пам'ятці періоду Київської Русі «Молінні Данила Заточеника». Пізніше, у литовсько-польську добу української історії, народний комізм, зокрема сатира, став надзвичайно популярним, бо в його фокус уваги потрапило панство, яке заради багатства відмовлялося від своєї національності. На межі XVI–XVII століть сатиричні стріли на цю верству суспільства з особливим успіхом «випускав» Іван Вишенський. У своїй «Книжці» він висміював тих, хто «грошололюбивий» і «цукролюбивий», але не піклується про духовний бік життя.

Найвідоміші культурному загалу гумор і сатира Григорія Сковороди. Він був не лише філософом і поетом, байкарем і педагогом, але й, як доречно підкреслює дослідник К. Сігов, «скоморох Божий»... що відважився служити “сердечному веселию” вірою і правдою» (див. про це: (Гумор в українській культурі)). Класикою гумористичного жанру є вірш Григорія Сковороди «Всякому городу нрав і права», у якому на вістря сатири потрапляють і кар'єристи, і купці, і юристи, і ін. Цикл байок Г. Сковороди «Олениця і кабан», «Голова і тулуб», «Бджола і шершень», «Баба та гончар» є однією з вершин українського народного гумору. Примітно, що багато сквородинівських байок та іронічних афоризмів базовані на народних прислів'ях та приказках: *якби не був свинуватий, то не був би і багатий; пан не любить правди, як пес мила; нема гіршої долі, як жити без волі, яка пташка, така й пісня; не той козак, що за водою пливе, а той, що проти*.

Далеко за межами України відомий гумор українських козаків. «Лист-відповідь запорожців» – відповідь на ультимативний лист турецького султана Мухамеда IV, адресованого до козаків після вчиненого ними 1675 р. набігу на Кримське ханство. Султан намагався залякати запорожців своїми численними титулами, проте у відповідь отримав козацький саркастичний коментар до них.

Новий етап у розвитку сміхової культури започаткував Іван Котляревський. Його «Енеїду» вважають енциклопедією культури сміху

українського народу. Сміх, поєднаний із проповідництвом і політичною критикою одночасно, належав Т. Шевченкові, традиції якого були продовжені й розвинені у творах Марка Вовчка, Панаса Мирного та ін. Український гумор другої половини XIX століття – це самобутня сторінка історії нашої культури, а його вершина – творчість Івана Франка, який щедро використовував джерела народного гумору, кращі зразки фольклору, казок, приказок.

Український сміх початку XX століття – це головню газетно-журнальна сатира (газета «Громадська думка» (пізніше «Рада»), журнали «Шершень», «Рідний край», «Нова громада»). Додатково варто зазначити, що редакція «Шершня» листувалася з Іваном Франком і прислухалася до його порад. У журналі дотепно висміювалась облудність царських свобод, безперспективність різних «теорій» розв'язання земельного питання.

Сміх радянської доби – окрема історія. Попри заідеологізованість цього періоду, Остапові Вишні, Федорові Маківчуку, Степанові Олійнику, Павлу Глазовому, Василеві Симоненку, Дмитрові Павличку, Іванові Драчу та ін. вдалося стати справжніми майстрами сміху, вивищити українську іронію – глузливу насмішку. Цей час довів, що «сміх був здатен знищувати політичні системи й ідеології, які охороняли армія, поліція та секретні служби та які, здавалося б, знищити ніщо не може» (Мищенко). Політична система Радянського Союзу розпалася під впливом особливої усної сміхової форми – політичних анекдотів, серед яких зустрічалися шедеври. Вони висвітлювали справжнє ставлення українців до радянських порядків, «лучшего из всех людей» Володимира Леніна, до радянських політичних лідерів, до комуністичної ідеології. Політичні анекдоти створювали тінюву, «підпільну» громадську думку, яка з часом витіснила «офіційну». Цікаво, що в часи незалежності України жанр анекдоту занепав, що можна пояснити так: «популярність анекдоту завжди вважалася “лакмусовим папірцем” на факт відсутності свободи слова», отже, «на рівні свободи слова та у просторі приватного життя українці сьогодні не відчувають відповідних обмежень» (Коваль-Фучило, 2010: 89).

Від 1991 року сміхову культуру в Україні підтримувала громадянська лірика, як-от: «Вставай Україно, вставай вже до бою, поки бандюки не керують тобою, бо прийде до влади Яйце дурнувате, тоді Україні ніколи не встати!» (Коваль-Фучило, 2010: 78). Особливої уваги заслуговують народні прислів'я та приказки, зокрема і студентські: *«Злочинців – за ґрати! Спокійно будем*

спати», «Зека – на нари, тоді підем на нари». Варто врахувати, що посттоталітарне буття українця вимагало звільнення від колишнього страху, прориву до свободи, ось чому популярними стають різноманітні шоу на телебаченні, що маркують нову сміхову культуру, зміну мислення і сприйняття, пошук нових форм вираження.

Усі згадані вище для прикладу зразки сміхової культури українців – різноманітні за своєю будовою і функціональністю – вияскраплюють і неоднорідні мовно-стилістичні засоби комічного. Описуючи такі мовні елементи, Л. Мацько поділяє їх на словесні (саме слово є носієм комізму) і словесно-ситуативні (слово і ситуація становлять нерозривну єдність під час створення контрасту, слово виявляє свій «комізм» лише в певній ситуації) (Мацько, Сидоренко, Мацько, 2003: 397-398). Спостереження над засобами сміхової виразності, заktivізованими в названих текстах, перегукуються з висновками відомої мовознавиці й доводять факт експлікації комічних неологізмів, комічних метонімій і синекдох, конотативних власних назв, комічних евфемізмів, комічних спотворень звукового комплексу слова чи його граматичної форми, стилістично маркованих слів, фразеологізмів, вигуків та звуконаслідувальних слів, повторів.

У 2014 році розпочалася нова доба української сміхової культури. Відомо, що комічне виформовується на основі контрасту, суперечності. Така суперечність здавна відображала антиномії «огидне – прекрасне» (Аристотель), «низьке – піднесене» (Е. Кант), «безглузде – розсудливе» (Ж. Поль, А. Шопенгауер), «Автоматичне – живе» (А. Бергсон), «брехливе – істинне» (Г. Гегель) (Мацько, Сидоренко, Мацько, 2003: 392) тощо. По-особливого можна трактувати реалізацію контрасту як базового поняття комічного в роки тоталітарного режиму. Популярний постулат радянської ідеології «свій – чужий», що обрамлювався засобами «специфічної мови, призначеної приховувати огидну реальність і надавати їй привабливого обличчя» (Масенко, 2017: 10), українці трактували засобами «сміхового антисвіту» і його «парадоксів», «коли реальність настільки заперечується і не сприймається, а прагнення належності до цього заперечення стає єдиною можливим способом подальшого існування, антисвіт сміхової культури починає сприйматися як рятівний і реальний, істинний, вільний» (Пуліна, 2020: 102). Комічне в мові в часи ведення гібридної війни в Україні набуває, як і сама війна, нечітких ознак і, сфокусоване навколо протилежності «поразка – перемога», нерідко виявляє себе в контекстуальних антитезах «зрада – перемога», «влада – народ», однак у час повномасштабного вторгнення росії в Україну нарешті здобуває чітку

конкретизацію «поразка – перемога», стає важливим елементом спротиву. Протиставляється «російське» – те, що несе смерть, загрозу всьому людству, фашистське і українське, асоційоване з мужністю, боротьбою за свободу, незалежність, гуманне. Сміх з 24 лютого трансформується і перетворюється на своєрідне «сміслові ППО» (Л. Масенко), яке допомагає захищатися від російської пропаганди і зберігати силу духу.

У часи російсько-української війни спостережено модернізацію сміхового дискурсу та лінгвальних засобів сміху в ньому. Дискурс гібридного, а згодом і повномасштабного конфлікту в усіх його виявах знаходить широкую реалізацію в медіа та соціальних мережах. З 2014 року традиційні тропи з кодом сміхової культури поступаються неологізмам, які номінують «нові реалії й поняття, людей та їхні чесноти», «підкреслюють особливу характеристику їхніх авторів: образність мислення, здатність переосмислення дійсності та велике почуття гумору, з якими безперервно виникають нові метафори чи метонімії, звужуються чи розширюються попередні значення слів тощо» (Креміль), як-от: *сепари, ватники, кіборги, передок, азовці, зеленка, нуль, Луганда, Донбабве, правосеки, золотий батон, куля в лоб, зелені / чорні чоловічки, бандерівці, майдауни, колоради, укри, хунта* та ін.

Засоби сміхової культури українців у цей час традиційно реалізовані в телевізійних шоу, подеколи відчутні в інформаційних програмах, проте з 24 лютого 2022 року найповніше репрезентовані в мовленні військових експертів.

Тема сміхової культури українців у період сьогодні пов'язана з дискурсом військових експертів. Військові експерти – це здебільшого колишні, проте досить часто чинні військовики, рідше просто спеціалісти у військовій справі, що можуть із позицій свого досвіду чи знань аналізувати ситуацію на фронті, давати належну оцінку воєнним діям, передбачати їхні наслідки. Завдання військового експерта – донести важливу інформацію про події на фронті до пересічного глядача (слухача, читача). Відомо, що всією інформацією для прогнозування майбутніх воєнних подій володіє винятково військове командування України, тому військові експерти можуть аналізувати, покликаючи свої думки, домисли та навіть напівправду. Їх часто називають військовими аналітиками, медіа-експертами, запрошують на телебачення.

Дискурс військових експертів уналежнюємо до військового дискурсу, що виконує важливу для суспільства функцію: оприлюднюючи подію, він пере-

творюють її з «речі-в-собі» на спадок суспільства, фіксує історію, утворює сучасну картину світу. Специфіка військової діяльності передбачає такі риси військового дискурсу, як міжчасовий актуальний характер, маскулінність семантики, тісний зв'язок з іншими, суміжними видами дискурсу (наприклад, з воєнно-політичним) та з тими, «з якими військовий дискурс пов'язаний на лінгвістичному рівні», а також «такі риси мови, як стислість, лаконічність, гранична ясність і точність, що покликані максимально виключити будь-яку двозначність» (Корольова, Соріч, Александрова, 2021: 372-373).

Військові експерти зазвичай мають свої канали, блоги, об'єднують певні інтернет-спільноти, користуються серед підписників значною довірою. Остання пов'язана з діалогічною формою спілкування військового експерта з аудиторією та інтимізувальною функцією мови адресанта – створення «ефекту <...> дружби та безпосереднього емоційно-інтелектуального спілкування» (Бабич, 2016: 7), коли автор, ураховуючи безпосередній вплив своєї мови на адресата, застосовує для нього різні прийоми та способи організації мовного матеріалу, спрямовані на переконання та експресивну «обробку».

Слід пам'ятати, що військовий експерт – спеціаліст у своїй справі, йому треба показати високу обізнаність у мистецтві ведення війни, інтелектуальність, тому основними одиницями його дискурсу, як військового, є терміни. Сучасному інтелектуальному глядачеві (слухачеві, читачеві) загалом неважко зрозуміти мову інституційного, фахового спілкування, водночас, шукаючи роз'яснень та емоційної підтримки в медійному

просторі, він потребує ясності тлумачень, їхньої простоти, як логічності доказів, так і водночас їх емоційно-оцінного забарвлення. Очевидно, саме із цієї причини військовий експерт використовує термінологію як у її об'єктивному, так і суб'єктивному аспектах, «інтимізує» її. Остання дія спричинює активізацію поля сміхової культури українців. Терміни із суб'єктивним тлумаченням різко контрастують на тлі серйозної, унормованої інформації, тому стають основою для комічного. З-поміж таких «термінів» – маркерів дискурсу військових експертів чільне місце посідають військові та воєнно-політичні одиниці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, сміхова культура українського народу має давні традиції та з початку російського вторгнення в Україну демонструє інновації. Уперше телевізор втратив свою тотальну впливовість, і перше місце за обміном інформації посіли інтернет-спільноти, які потребують інтелектуального, обізнаного адресанта, проте здатного близько контактувати з адресатом. У час російської агресії популярними стали військові експерти, дискурс яких маркований особливими мовними одиницями, частина із яких має суб'єктивний зміст, тому активізує можливості сміхової культури українців. У процесі ствердження української нації комічне еволюціонує від архаїчного сміху, гумору до викривальної сатири, дошкульної іронії й нарешті вибухає сміхом-захистом. Перспективним дослідженням стане сучасна військова термінологія в її об'єктивному та суб'єктивному осмисленні та конкретний вияв військової лексики в мовленні медіаекспертів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич В. І. Стратегія інтимізації та тактики її реалізації в ідіодискурсах Р. Фроста та К. Сендберга (на матеріалі англійського поетичного дискурсу модернізму). *Одеський лінгвістичний вісник*. 2016. Вип. 8. С. 7-10.
2. Гумор в українській культурі. *Osvita.ua* URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10277/> (дата звернення: 15.09.2022).
3. Коваль-Фучило І. «Листи щастя» XXI століття. *Міфологія і фольклор*. 2010. № 3-4. С. 72-78.
4. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського*. 2021. № 33. С. 369-384.
5. Кремін'я Т. Новітні сленгізми-неологізми – мовне віддзеркалення війни. *Українформ: мультимедійна платформа іномовлення України*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-novitni-slengizmineologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html> (дата звернення: 18.09.2022).
6. Масенко Л. *Мова радянського тоталітаризму*. К.: Видавництво «Кліо», 2017. 240 с.
7. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. *Стилістика української мови: підручник*. К.: Вища школа, 2003. 462 с.
8. Міщенко М. Політика та сміхова культура. *Український інтерес*. Режим доступу: <https://uain.press/articles/polytyka-ta-smihova-kultura-1309594>
9. Пуліна В. І. Антитоталітарний аспект сучасної української сміхової культури. *Європейські антитоталітарні культурні практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Чернігів, 26-27 червня 2020 р. Чернігів: Десна Поліграф, 2020. С. 103-106.*
10. Столяр М. Б. Сучасна українська сміхова культура: традиції та інновації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*. 2022. Випуск 62. С. 86-92.

REFERENCES

1. Babych V. (2016) Stratehiia intymizatsii ta taktyky yii realizatsii v idiodyskursakh R. Frosta ta K. Sendberha (na materialy anhlomovnoho poetychnoho dyskursu modernizmu). [The strategy of intimacy and tactics of its implementation in the idiodiscourses of Frost and K. Sandberg (based on the material of the English-language poetic discourse of modernism)] Odeskyi lnhvistychnyi visnyk – Odesa Linguistic Bulletin, 8. 7-10. [in Ukrainian].
2. Humor v ukrainskii kulturi (2022) [Humor in Ukrainian culture] Osvita.ua. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10277/> [in Ukrainian].
3. Koval-Fuchylo I. (2010) «Lysty shchastia» XXI stolittia. Mifolohiia i folklor [«Letters of happiness» of the 21st century. Mythology and folklore], 3-4. 72-78. [in Ukrainian].
4. Korolova T., Sorich R., Aleksandrova O. (2021) Viiskovy dyskurs ta osoblyvosti yoho perekladu. [Military discourse and peculiarities of its translation] Naukovyi visnyk PNPV imeni K. D. Ushynskoho – Scientific bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, 33. 369-384. [in Ukrainian].
5. Kremin T. Novitni slengizmy-neologizmy – movne viddzerkalennia viiny. [The newest slangisms and neologisms are linguistic reflections of the war] Ukrinform: multymediina platforma inomovlennia Ukrainy – Ukrinform: a multimedia platform for foreign broadcasting of Ukraine. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-novitni-slengizmineologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html> [in Ukrainian].
6. Masenko L. (2017) Mova radianskoho totalitaryzmu. [The language of Soviet totalitarianism], 10. [in Ukrainian].
7. Matsko L., Sydorenko O., Matsko M. (2003) Stylistyka ukrainskoi movy. [Stylistics of the Ukrainian language], 397-398 [in Ukrainian].
8. Mishchenko M. Polityka ta smikhova kultura. [Politics and laughing culture] Ukrainskyi interes – Ukrainian interest. URL: <https://uain.press/articles/polityka-ta-smihova-kultura-1309594> [in Ukrainian].
9. Pulina V. (2020) Antytalitarnyi aspekt suchasnoi ukrainskoi smikhovoi kultury. [The anti-totalitarian aspect of modern Ukrainian comedy culture] Yevropeiski antytalitarni kulturni praktyky: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Chernihiv, 26-27 chervnia 2020 r. – European anti-totalitarian cultural practices: materials of the International Scientific and Practical Conference, Chernihiv, June 26-27, 2020, 103-106. [in Ukrainian].
10. Stoliar M. (2022) Suchasna ukrainska smikhova kultura: tradytsii ta innovatsii. [Modern Ukrainian laughing culture: traditions and innovations] Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Teoriia kultury i filosofiiia nauky» – Bulletin of the V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Theory of Culture and Philosophy of Science», 62. 86-92. [in Ukrainian].